

บทที่ 4

ระบบภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรของไทย : พิจารณาในแง่เงินได้จากทุนและเงินได้จากแรงงาน

4.1 รูปแบบทั่วไปการจัดเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรของไทย

4.1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- บุคคลธรรมดา
- ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล
- ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี
- กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง

2) ฐานภาษีและการคำนวณเงินได้สุทธิ

เงินได้ที่ต้องเสียภาษีจะต้องนำมาคำนวณเป็นเงินได้สุทธิเสียก่อน โดยหักค่าใช้จ่ายที่กฎหมายกำหนดให้ถือเป็นรายจ่ายได้ แล้วหักด้วยค่าลดหย่อนต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ยอดคงเหลือคือ เงินได้สุทธิ ซึ่งถือว่าเป็นฐานภาษีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นำไปคำนวณภาษีเงินได้ตามอัตราภาษีเงินได้ต่อไป¹

(ก) ประเภทของเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งได้เป็น 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้เงินมา (มาตรา 40(1)-40(8)) ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่าย (ต้นทุน) ออกก่อน (มาตรา

¹ ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนไสย, สาโรช ทองประคำ, ภาษีสรรพากร, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สามเจริญพาณิชย์(กรุงเทพ) จำกัด ,2549), น.1-119 .

42 ทวิ ถึง มาตรา 46) แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิต่อไป โดยเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้²

(1) เงินได้ประเภทที่ 1 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็

(ก) เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ

(ข) เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง

(ค) เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่า

เช่า

(ง) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เช่น

มูลค่าของการได้รับประทานอาหาร เป็นต้น

(2) เงินได้ประเภทที่ 2 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจาก

การรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็

(ก) ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด

(ข) เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส

(ค) เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับ

ทำงานให้

(ง) เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่า

เช่า

(จ) เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ

(ฉ) เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่

ทำ หรือจากการรับทำงานให้ นั้น ไม่ว่าจะหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

- ผู้มีเงินได้พึงประเมินทั้งสองประเภทรวมกันสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้ทั้งสองประเภทรวมกัน แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

² กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร , ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2549 ,

(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เวียนแก้วการพิมพ์ ,2549), น.29-38

- ในกรณีสามมีภรรยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ และความเป็นสามมีภรรยาได้มีอยู่ตลอดปี ภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกินฝ่ายละ 60,000 บาท

(3) เงินได้ประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกึ่งดิวลิต์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายได้เฉพาะเงินได้ที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์เท่านั้น โดยให้หักเป็นการเหมาได้ ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

ในกรณีสามมีภรรยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ประเภทค่าแห่งลิขสิทธิ์นี้ และความเป็นสามมีภรรยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

สำหรับค่าแห่งกึ่งดิวลิต์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปี อันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

(4) เงินได้ประเภทที่ 4 ได้แก่

(ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกหรือจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิดไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

(ข) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะสำหรับให้กู้ยืมเงิน

เงินได้ตามข้อนี้ซึ่งเป็นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของกำไรสุทธิซึ่งได้เสียภาษีเงินได้ในชั้นของนิติบุคคลแล้ว หากจัดเก็บภาษีอีกจะถือเป็นการเก็บภาษีซ้ำซ้อนจากเงินได้ฐานเดียวกัน ดังนั้นประมวลรัษฎากรจึงต้องมีมาตรการขจัดหรือบรรเทาภาษีซ้ำซ้อนของเงินได้ดังกล่าว ตามหลักการเครดิตภาษีเงินปันผล มาตรา 47 ทวิ ได้แก่

เงินได้ประเภทที่ 4 (ข) ซึ่งผู้ถือหุ้นได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้น ตามกฎหมายไทยจะได้รับเครดิตภาษี โดยให้นำอัตราภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติ บุคคลนั้นต้องเสีย หายด้วยผลต่างของหนึ่งร้อยลบด้วยอัตราภาษีเงินได้ดังกล่าวนั้น ได้ผลลัพธ์ เท่าใดให้คุณด้วยจำนวนเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่ได้รับ และในขณะเดียวกันจะต้อง นำเครดิตภาษีนี้บวกกลับเข้ากับเงินปันผลเงินส่วนแบ่งของกำไรที่ได้รับเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้อง คำนวณภาษี

ตัวอย่างเช่น ได้รับเงินปันผลเป็นเงิน 63,000 บาท จากกำไรสุทธิส่วนที่บริษัทต้อง เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 30 ผู้มีเงินได้จะได้รับเครดิตภาษีเงินปันผลเท่ากับ $63,000 \times 30 / (100 - 30) = 27,000$ บาท เครดิตเงินปันผล 27,000 บาทนี้ กฎหมายให้ถือเป็นเงิน ได้พึงประเมินของผู้มีเงินได้ด้วย ดังนั้นเงินปันผล 63,000 บาท บวกด้วยเครดิตภาษี 27,000 บาท รวมเป็นเงินได้พึงประเมิน 90,000 บาท และเมื่อคำนวณเป็นภาษีทั้งสิ้นเท่าใด ให้นำเครดิตภาษี 27,000 บาท หักออกจากภาษีที่ต้องเสีย แต่ถ้าได้รับเงินปันผล 63,000 บาท จากกำไรสุทธิส่วนที่ บริษัทต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราร้อยละ 10 ผู้มีเงินได้จะได้รับเครดิตภาษีเงินปันผล เท่ากับ $63,000 \times 10 / (100 - 10) = 7,000$ บาทเท่านั้น³

(ค) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ง) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไร และเงินที่กันไว้รวมกัน

(จ) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับช่วง กันไว้รวมกัน

(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วง กันหรือเลิกกันซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าทุน

(ช) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือ ตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหน้าที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมาย ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

³ เพิ่งอ้าง , น.13

(5) เงินได้ประเภทที่ 5 ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น ที่ได้เนื่องจาก

(ก) การให้เช่าทรัพย์สิน

(ข) การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน

(ค) การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ชื้อขายนั้นโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมาย ให้หักค่าใช้จ่ายได้ ดังนี้

- การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ระหว่างหักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 10 , 15 หรือ 30 แล้วแต่กรณี

- การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

- การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ชื้อขายนั้นโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

(6) เงินได้ประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอื่นซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมาย ให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ระหว่างหักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 30 หรือ 60 แล้วแต่กรณี

(7) เงินได้ประเภทที่ 7 ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมาย ให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ระหว่างหักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

(8) เงินได้ประเภทที่ 8 ได้แก่ เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมาย ให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ระหว่างหักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 40 ถึง 85 แล้วแต่กรณี

(ข) การหักลดหย่อน

เงินได้พึงประเมินเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักลดหย่อนได้อีก (มาตรา 47) ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป⁴ โดยรายการหักลดหย่อนมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการหักลดหย่อนตั้งแต่ปีภาษี 2530 – ปัจจุบัน⁵

รายการหักลดหย่อน	ปีภาษี 2530 - 2531	ปีภาษี 2532 - 2533	ปีภาษี 2534	ปีภาษี 2535 เป็นต้นไป
1. ส่วนบุคคล				
ก. ผู้มีเงินได้	13,000	15,000	20,000	30,000
ข. สามีหรือภรรยา	13,000	15,000	20,000	30,000
ค. – บุตรมีได้ศึกษา	6,000	7,000	10,000	15,000
– บุตรกำลังศึกษา	8,000	9,000	12,000	17,000
2. กองมรดก	13,000	15,000	20,000	30,000
3. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนคนละ	13,000	15,000	20,000	30,000
แต่ไม่เกิน	26,000	30,000	40,000	60,000
4. เบี้ยประกันชีวิต (ไม่เกิน)	7,000	7,000	10,000	10,000
5. เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรอง เลี้ยงชีพ (ไม่เกิน)	7,000	7,000	7,000	10,000
6. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อบ้านที่อยู่ อาศัย	7,000	7,000	7,000	10,000

⁴ อ้างแล้ว เชงอรรถที่ 2, น.38

⁵ อ้างแล้ว เชงอรรถที่ 1, น.1-170

7. เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม	หักได้เท่าที่จ่ายจริง ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป
8. ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา	หักได้คนละ 30,000 บาท สำหรับเงินได้พึงประเมินประจำปี พ.ศ.2547 เป็นต้นไป

(ค) การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โดยทั่วไปผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้ทุกประเภทของตนตลอดปีภาษี (ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้นภาษี หรือที่ไม่ต้องเสียภาษี) ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี ตามมาตรา 48 (เว้นแต่กรณีที่กฎหมายกำหนดให้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งปีด้วย ตามมาตรา 56 ทวิ) เพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่มีเงินได้ การคำนวณภาษีให้ทำเป็น 3 ขั้น⁶ คือ

ขั้นที่ 1 คำนวณภาษีตามวิธีที่ 1 ได้แก่ รวมเงินได้พึงประเมินทุกประเภทตลอดปีภาษี หักด้วยค่าใช้จ่าย เหลือเท่าไรนำไปหักด้วยค่าลดหย่อนต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เหลือเป็นเงินได้สุทธิ นำไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตารางที่ 4 บัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับปีภาษี 2535 เป็นต้นไป

เงินได้สุทธิ	ช่วงเงินได้สุทธิ	อัตราภาษี %	ภาษีในแต่ละขั้นเงินได้สุทธิ	ภาษีสะสม
ส่วนที่เกิน 0 ถึง 100,000	100,000	5 ⁷	5,000	5,000
ส่วนที่เกิน 100,000 ถึง 500,000	400,000	10	40,000	45,000
ส่วนที่เกิน 500,000 ถึง 1,000,000	500,000	20	100,000	145,000
ส่วนที่เกิน 1,000,000 ถึง 4,000,000	3,000,000	30	900,000	1,045,000
ส่วนที่เกิน 4,000,000 ขึ้นไป	∞	37	∞	∞

⁶ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2 , น.43-44

⁷ สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 เป็นต้นไป ได้รับยกเว้นเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรก ตามพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 430) พ.ศ.2548

ขั้นที่ 2 พิจารณาว่ากรณีเข้าเงื่อนไขต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 หรือไม่ ได้แก่ กรณีที่เงินได้พึงประเมินทุกประเภทในปีภาษี แต่ไม่รวมเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป ซึ่งตามวิธีที่ 2 นี้ ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน (=เงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1) ดังกล่าวนั้น

ขั้นที่ 3 สรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

หากเป็นกรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ด้วย ให้นำภาษีที่คำนวณได้จากทั้ง 2 วิธีมาเปรียบเทียบกัน หากจำนวนใดมากกว่า ให้เสียภาษีสำหรับปีภาษีนั้น ตามจำนวนดังกล่าวหักลบด้วยภาษีหัก ณ ที่จ่าย , ภาษีเงินได้ครึ่งปี , ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า และเครดิตภาษีเงินปันผล แล้วแต่กรณี

3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย⁸

การหักภาษี ณ ที่จ่าย เป็นวิธีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาวิธีหนึ่งของผู้มีเงินได้ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้ในบางกรณีทำหน้าที่ในการคำนวณหักเงิน ซึ่งตนมีหน้าที่จ่ายให้แก่ผู้รับเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้วนำเงินนั้นส่งแก่รัฐบาล เงินที่ได้หักและนำส่งดังกล่าวถือเป็นเครดิตในการเสียภาษีเงินได้ของผู้รับเงินเมื่อถึงกำหนดเวลายื่นรายการเสียภาษีบุคคลธรรมดาสิ้นปี (เว้นแต่มีบางกรณีกฎหมายให้สิทธิผู้มีเงินได้บางประเภทบางชนิดสามารถเลือกไม่นำเงินได้ไปรวมคำนวณภาษีตามปกติ แต่ให้เสียภาษีตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้วได้) และถ้ากรณีใดไม่มีกฎหมายกำหนดให้หักภาษี ผู้จ่ายเงินได้ก็ไม่ต้องหักภาษีแต่อย่างใด

(1) วิธีการคำนวณหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 แห่งประมวลรัษฎากร

1.1) กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ไม่ว่าจะเงินได้ที่จ่ายจะเป็นเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ ที่อาจคำนวณได้เป็นเงิน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า เบี้ยประชุม เงินที่ออกให้เป็นค่าภาษีเงินได้ การให้อาหารรับประทานโดยไม่คิดมูลค่า หรือการได้อยู่บ้านของนายจ้าง หรือผู้จ่ายเงินได้โดยไม่เสียค่าเช่า เป็นต้น

การคำนวณหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ให้คูณเงินได้พึงประเมินด้วยจำนวนคร่าวๆ ที่จะต้องจ่ายเพื่อให้ได้จำนวนเงินเสมือนหนึ่งว่าได้จ่ายทั้งปีแล้วคำนวณภาษี เหลือเงินได้สุทธิเท่าใด

⁸ อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2 , น.58-103

จึงนำไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ได้เงินภาษีเท่าใด ให้หารด้วยจำนวนคราวที่จะต้องจ่ายได้ผล
ลัพธ์เป็นเงินเท่าใดให้หักภาษีไว้จำนวนเท่านั้น

1.2) กรณีการจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งนายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียว
เพราะเหตุออกจากงาน ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในประกาศอธิบดีฯ
(ฉบับที่ 45) ให้คำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา 48(5) เป็นเงินภาษีทั้งสิ้นเท่าใด ให้หักภาษี ณ
ที่จ่ายไว้เท่านั้น

1.3) กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกวีตวิธิลส์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์
หรือสิทธิอย่างอื่น ๆ และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก
ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร ให้คำนวณหักตามบัญชีอัตรา
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากกรณีดังต่อไปนี้

กรณีหนึ่ง ให้หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ร้อยละ 15.0 ได้แก่

- ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร ดอกเบี้ยเงินฝาก
สหกรณ์ ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงินที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น ดอกเบี้ยที่ได้จาก
สถาบันการเงินที่มีกฎหมาย โดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงิน เพื่อส่งเสริม
เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

- ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนพันธบัตร หุ้นกู้ หรือตัวเงิน หรือตราการแสดงสิทธิในหนี้
ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งเฉพาะที่ตีราคาเป็นเงินได้เกิน
กว่าที่ลงทุน

- ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่
บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ให้ถือว่าผู้ออกตัวเงิน ผู้ออกตราสาร
แสดงสิทธิในหนี้ หรือนิติบุคคลผู้โอนตัวเงินหรือตราสารดังกล่าวให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดาเป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมิน และให้ผู้จ่ายเรียกเก็บภาษีเงินได้จากผู้รับในอัตราร้อย
ละ 15.0 ของเงินได้ และให้ถือว่าภาษีที่เรียกเก็บนั้นเป็นภาษีที่หักไว้

กรณีที่สอง ให้หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ร้อยละ 10.0 ได้แก่ เงินได้พึงประเมิน
ประเภทที่ 4 (ข)

กรณีที่สาม ไม่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ได้แก่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่บุคคล
ธรรมดา คณะบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นผู้จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยไม่
ต้องเสียภาษี ณ ที่จ่าย ผู้รับเงินมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้เอง

1.4) กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจากกรทำให้เช่าทรัพย์สินฯ และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระที่จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งมิได้เป็นผู้อยู่ภายในประเทศไทย ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้

1.5) กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5, 6, 7 และ 8 แต่ไม่รวมถึงการจ่ายซื้อพืชผลทางการเกษตร และนอกจากกรณีตาม ข้อ (6) ที่ผู้จ่ายเป็นรัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งจ่ายเงินได้ให้แก่ผู้รับรายหนึ่ง ๆ มีจำนวนรวมทั้งสิ้นตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป แม้การจ่ายนั้นจะได้แบ่งจ่ายครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ถึง 10,000 บาทก็ดี ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 1 ของยอดเงินได้พึงประเมิน

1.6) กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เฉพาะที่จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งขายอสังหาริมทรัพย์หรือโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มีค่าตอบแทน ให้คำนวณหักภาษีและนำส่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ในขณะที่มีการจดทะเบียน ในกรณีที่ไม่มีมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้นำส่ง ณ ที่ว่าการอำเภอภายใน 7 วัน นับแต่วันที่จ่ายเงินไม่ว่าตนจะได้หักภาษีไว้แล้วหรือไม่

กรณีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ให้คำนวณหักภาษี ณ ที่จ่าย ดังนี้

- เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสนหา ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50 ของเงินได้ เหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิแล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเงินเท่าใดให้คำนวณภาษีตามอัตรากำหนดเงินได้ ได้เท่าใดให้คุณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินภาษีที่ต้องหักและนำส่ง

- เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางอื่นนอกจาก (ก) ให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา เหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิแล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเงินเท่าใดให้คำนวณภาษีตามอัตรากำหนดเงินได้ ได้เท่าใดให้คุณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินภาษีที่ต้องหักและนำส่ง

เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรือที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร ผู้มีเงินได้อาจเลือกเสียภาษีตามวิธีการคำนวณข้างต้น (ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย) แทนการนำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติก็ได้ ภาษีที่คำนวณได้นี้ถ้าเกินร้อยละ 20 ของราคาขาย ก็ให้เสียเพียงร้อยละ 20 ของราคาขายเท่านั้น

ในกรณีที่เลือกเสียภาษีโดยนำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติ ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ

50 ของเงินได้ตาม (ก) หรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ตาม (ข) แล้วแต่กรณี เหลือเท่าใดนำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้อีก

(2) วิธีการคำนวณหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เศษ แห่งประมวลรัษฎากร

การหักภาษี ณ ที่จ่าย เป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี มาตรานี้ให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินที่ไม่มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตราอื่นที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

อธิบดีกรมสรรพากรได้มีคำสั่งที่ ท.ป. 4/2528 กำหนดให้มีการหักภาษี ณ ที่จ่ายเพิ่มเติมอีกในหลายกรณี จากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ ซึ่งมีทั้งกรณีที่เป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย และภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการหักภาษี ณ ที่จ่าย ดังนี้

ที่	ประเภทเงินได้พึงประเมินที่จ่าย	ผู้จ่ายที่มีหน้าที่หักภาษี	ผู้รับที่ถูกหักภาษี	อัตราภาษี %
1.	เงินได้พึงประเมิน ตาม ม.40(2) และ (3) เช่น ค่านายหน้า ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เป็นต้น	- บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล - นิติบุคคลอื่น	(1)บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในไทย (2)มูลนิธิหรือสมาคม	3.0 10.0
2.	เงินได้พึงประเมิน ตาม ม.40(4)(ก) เช่น ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยตัวเงิน เป็นต้น	-ธนาคารพาณิชย์ -บริษัทเงินทุน/ หลักทรัพย์/ เครดิต	(1)บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในไทย (ไม่รวมธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน/หลักทรัพย์/เครดิต) (2)มูลนิธิหรือสมาคม	1.0 10.0

ที่	ประเภทเงินได้พึงประเมินที่จ่าย	ผู้จ่ายที่มีหน้าที่หักภาษี	ผู้รับที่ถูกหักภาษี	อัตราภาษี %
3.	เงินได้พึงประเมิน ตาม ม.40(4)(ก) เฉพาะดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยหุ้นกู้	- บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล	ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน/หลักทรัพย์/เครดิต	1.0
4.	เงินได้พึงประเมิน ตาม ม.40(4)(ก) เฉพาะดอกเบี้ยพันธบัตร, ดอกเบี้ยหุ้นกู้, ดอกเบี้ยตัวเงิน, ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม, ดอกเบี้ยเงินกู้ที่ถูกหักไว้ตามกฎหมายภาษีเงินได้ปิโตรเลียมฯ, ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน	- นิติบุคคลอื่น (ไม่รวมธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน/หลักทรัพย์/เครดิต)	(1)บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในไทย (ไม่รวมธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน/หลักทรัพย์/เครดิต) (2)มูลนิธิหรือสมาคม	1.0 10.0
5.	เงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรหรือประโยชน์อื่นใด ตาม ม.40(4)(ข)	-บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งตามกฎหมายไทย -กองทุนรวม -สถาบันการเงิน กฎหมายเฉพาะของไทยตั้งขึ้นให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม(ไม่รวมถึงกิจการร่วมค้า)	(1)บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศประกอบกิจการในไทย (2)บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย(แต่ไม่รวมถึงบริษัทจดทะเบียนและบริษัทจำกัด ซึ่งถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดที่มีสิทธิออกเสียงในบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผล และบริษัทจำกัดผู้จ่ายเงินปันผลไม่ได้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดผู้รับเงินปันผลไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม	10.0 10.0

ที่	ประเภทเงินได้พึงประเมินที่จ่าย	ผู้จ่ายที่มีหน้าที่หักภาษี	ผู้รับที่ถูกหักภาษี	อัตราภาษี %
6.	ค่าเช่าหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน ตาม ม.40(5)(ก) ได้แก่ ค่าเช่าบ้าน สิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ฯลฯ (ไม่รวมถึงค่าเช่าอาคารหรือโรงเรียนที่ได้รับกรรมสิทธิ์และค่าเช่าตามสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง	- บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล - นิติบุคคลอื่น	(1) ผู้มีหน้าที่เสียเงินได้บุคคลธรรมดา	5.0
			(2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในไทย	10.0
			(3) มูลนิธิหรือสมาคม	5.0
	ค่าเช่าเรือตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมพาณิชย์นาวีที่ใช้ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ		(1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในไทย	1.0
			(2) ผู้มีหน้าที่เสียเงินได้บุคคลธรรมดา	1.0

4) เงินได้ที่สามารถแยกคำนวณต่างหากจากเงินได้อื่น

เงินได้บางประเภทและบางกรณี หากผู้มีเงินได้ได้มีการคำนวณและถูกหักภาษีเงินได้ที่จ่ายตามหลักเกณฑ์แล้ว ก็สามารถเสียภาษีเงินได้ตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ไว้โดยไม่ต้องนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีอีกแต่อย่างใด แต่ถ้าผู้มีเงินได้เห็นว่าการนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อคำนวณภาษีตามหลักทั่วไปจะเสียภาษีน้อยกว่าหรือจะทำให้ได้คืนภาษี ก็ชอบที่จะนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีตามหลักทั่วไปได้ โดยเป็นสิทธิของผู้มีเงินได้ที่จะเลือกปฏิบัติ ตัวอย่างเงินได้เหล่านี้ที่สำคัญ ได้แก่⁹

(1) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ก) กรณีต่อไปนี้

- ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงินที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ดอกเบี้ยที่ได้จาก

⁹ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2 , น.117-119

สถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริม
เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

- ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่
บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก

เงินได้ตาม มาตรา 40 (4) (ก) ชนิดดังกล่าว ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษี อัตราร้อยละ
15 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษี
ตามปกติก็ได้

(2) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ข) กรณีที่ได้รับจากบริษัทหรือ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทย
ให้จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

ถ้าผู้มีเงินได้ดังกล่าวเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษี อัตราร้อยละ
10 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษี
ตามปกติก็ได้

(3) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ข) กรณี ผลประโยชน์ที่ได้
จากการโอนหุ้นกู้ พันธบัตร หรือตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติ
บุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

เงินได้ตาม มาตรา 40 (4) (ข) ชนิดดังกล่าว ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษี อัตราร้อยละ
15 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษี
ตามปกติก็ได้

(4) ผู้มีเงินได้พึงประเมินจากการขายอสังหาริมทรัพย์ภายใน 5 ปี นับแต่วันได้มา
ตามมาตรา 4(6) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 342) พ.ศ.2541 ถ้าได้ถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่
จ่ายตาม มาตรา 50(5) และเสียภาษีธุรกิจเฉพาะไว้แล้ว ให้ได้รับบรรเทาภาระภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาจากการขายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว โดยการได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวม
คำนวณภาษีเงินได้ แต่ต้องแสดงรายละเอียดการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามแบบและภายใน
ระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงินได้ดังกล่าวไม่ขอรับเงินภาษีที่ถูกหักไว้คืน
หรือไม่ขอเครดิตเงินภาษีที่ถูกหักไว้คืนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (พระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 376)
พ.ศ.2544)

(5) เงินได้ตาม มาตรา 40 (8) ที่ได้รับจากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก จากการให้โดยเสน่หา หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร และได้ถูกคำนวณหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้ว

ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษี ตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติก็ได้ โดยถ้าภาษีที่คำนวณได้เกินร้อยละ 20 ของราคาขาย ก็ให้เสียเพียงร้อยละ 20 ของราคาขายเท่านั้น

(6) ผู้มีเงินได้ซึ่งอยู่ในประเทศไทยและได้รับเงินส่วนแบ่งของกำไรจากกองทุนรวมตามที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และยอมให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 10 ของเงินได้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณภาษีเงินได้ (พระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 262) พ.ศ. 2536)

(7) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน ซึ่งได้คำนวณจ่ายจากระยะเวลาที่ทำงานและได้จ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด ผู้มีเงินได้อาจไม่นำเงินได้ไปรวมคำนวณภาษีตามปกติ และอาจแยกคำนวณต่างหากวิธีการที่กำหนดได้

4.1.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีเงินได้ที่เก็บจาก บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งโดยทั่วไปฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลจะคิดคำนวณจากฐานกำไรสุทธิ แต่ยังมีฐานภาษีอื่นอีก ได้แก่ ฐานรายได้ก่อนหักรายจ่าย , ฐานเงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย และฐานการจำหน่ายกำไรออกไปนอกประเทศ

แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะนำเสนอรายละเอียดและหลักเกณฑ์การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามฐานกำไรสุทธิเป็นหลักเท่านั้น เนื่องจากนิติบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำมาวิเคราะห์กับรูปแบบการทำธุรกิจของบุคคลธรรมดาซึ่งต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามเนื้อหาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีเฉพาะบริษัทขนาดเล็กในรูปของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง หรือ SMEs เท่านั้น ซึ่งบริษัทในรูปแบบดังกล่าวเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามฐานกำไรสุทธิ

1) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ¹⁰

(1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ได้แก่ บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

(2) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่

(ก) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และกระทำการกิจการในที่อื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย กรณีนี้ให้นำเฉพาะกำไรสุทธิที่ได้จากการกระทำการกิจการในประเทศไทยมาเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

(ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย ให้ถือว่าบุคคลผู้เป็นลูกจ้างหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อเช่นว่านั้นเป็นตัวแทนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

(3) กิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางการค้าหรือหากำไร โดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

(4) กิจการร่วมค้า

2) ฐานภาษี และหลักการคำนวณภาษี

(1) หลักทั่วไปในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล

ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิ ซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 65

การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจะต้องใช้เกณฑ์สิทธิ หมายถึงให้นำรายได้ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีใด แม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น มารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้นำรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับรายได้นั้น แม้ว่าจะยังไม่ได้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมารวมคำนวณเป็นรายจ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

นอกจากนี้ประมวลรัษฎากรยังได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่น เงื่อนไขเกี่ยวกับการหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคา การตีราคา

¹⁰ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 2 , น.141-142

ทรัพย์สินและสินค้ำคงเหลือ และอื่น ๆ ตามมาตรา 65 ทวิ , เงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่ายที่จะนำมาหัก ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลมิได้ หรือหักได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ ตาม มาตรา 65 ตริ เป็นต้น

การกำหนดเงื่อนไขเป็นพิเศษดังกล่าวของประมวลรัษฎากร ทำให้กำไรสุทธิเพื่อเสีย ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่างไปจากกำไรสุทธิในทางบัญชี บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจึงต้อง ปรับปรุงกำไรสุทธิตามหลักการบัญชีให้สอดคล้องกับเงื่อนไขตามประมวลรัษฎากรเสียก่อน เพื่อให้ได้กำไรสุทธิที่ถูกต้องเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อไป

(2) อัตราภาษี

อัตราภาษีเงินได้คำนวณจากกำไรสุทธิ สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล โดยทั่วไป คือ ร้อยละ 30

อย่างไรก็ตามมีการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่คำนวณจากกำไรสุทธิในบางกรณี เช่นลดเหลือร้อยละ 10 สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เฉพาะกำไรสุทธิส่วนที่ได้จากการ ประกอบกิจการวิเทศธุรกิจ เป็นต้น

นอกจากนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (Small and Medium Enterprises หรือ SMEs) รัฐบาลได้ปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับบริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 5 ล้านบาท ดังนี้

กำไรสุทธิ	อัตราภาษี
1 – 1,000,000 บาท	15%
1,000,001 – 3,000,000 บาท	25%
3,000,001 บาท ขึ้นไป	30%

อัตราภาษีดังกล่าวใช้บังคับสำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2544 เป็นต้นไป ¹¹

¹¹ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม , คำอธิบายกฎหมายภาษีอากรเล่ม 2 (ภาษีเงินได้นิติบุคคล), (กรุงเทพมหานคร : สถาบัน T. Training Center ,2547), น.87

4.2 ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากเงินได้จากทุนและเงินได้จากแรงงานของไทย

4.2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากเงินได้จากทุนและเงินได้จากแรงงานตามประมวลรัษฎากรของไทย

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติเรื่องการเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรของไทยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้น มีหลักการจัดเก็บจากเงินได้ทุกประเภท เงินได้ใดได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีต้องมีกฎหมายกำหนดยกเว้นไว้ เงินได้ที่ต้องเสียภาษีกฎหมายจำแนกเป็น 8 ประเภท ซึ่งครอบคลุมเงินได้ทุกอย่างไม่ว่าเงินได้นั้นจะได้อาจมาจากน้ำพักน้ำแรง (Earned Income) หรือเป็นเงินได้ที่ได้อาจไม่ต้องใช้น้ำพักน้ำแรง (Unearned Income) และรวมตลอดถึงเงินได้ที่เกิดจากผลได้ส่วนทุน (Capital Gain) ด้วย เว้นแต่จะมีบทกำหนดยกเว้นหรือมีข้อจำกัดขอบเขตในการเสียภาษีไว้โดยเฉพาะ¹²

หลักการดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการจัดเก็บภาษีเงินได้ของไทย เป็นแบบ Comprehensive Income Tax ซึ่งมีหลักอยู่ว่า เก็บภาษีจากเงินได้ทุกชนิดในอัตราภาษีเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงแหล่งที่มาของเงินได้แต่อย่างใด แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ทำให้บทบัญญัติการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรของไทย ยังมีการให้ข้อยกเว้น หรือขอลดหย่อนกับเงินได้บางประเภทอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงหลักการที่สมบูรณ์ของระบบภาษีแบบ Comprehensive Income Tax ได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้มีเงินได้ต่างชนิดกัน โดยปัญหาดังกล่าวก็เป็นปัญหาเดียวกับนานาประเทศทั่วโลก ที่ไม่มีประเทศใดสามารถขจัดปัญหาการให้ข้อยกเว้นหรือขอลดหย่อนกับเงินได้บางประเภทและสามารถเข้าถึงหลักการที่แท้จริงของ Comprehensive Income Tax ได้ มีเพียงความพยายามที่จะเข้าใกล้หลักการดังกล่าวให้มากที่สุดด้วยการลดข้อยกเว้นหรือขอลดหย่อนให้เหลือน้อยที่สุดเท่านั้น

แม้ว่าโดยหลักการ ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรจะเป็นไปตามหลัก Comprehensive Income Tax แต่ก็มีบางกรณีตามกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เสียภาษีเลือกเสียภาษีตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้ว โดยไม่ต้องนำเงินได้เหล่านั้นมารวมคำนวณภาษีตอนสิ้นปีอีก (Final Tax) ซึ่งอัตราภาษีที่ผู้เสียภาษีเลือกเสียภาษีไว้นั้นจะเป็นอัตราคงที่ เช่น 10% หรือ

¹² อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1 , น.1-001

15% เป็นต้น โดยอัตราภาษีดังกล่าวอาจทำให้ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้มาก ๆ เสียภาษีด้วยอัตราที่ต่ำกว่าการนำเงินได้ไปรวมคำนวณภาษีสิ้นปีตามปกติได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าแท้ที่จริงประมวลรัษฎากรก็ได้รับอิทธิพลของระบบภาษีเงินได้แบบ Schedular Income Tax ที่มีหลักว่าเก็บภาษีเงินได้จากฐานเงินได้แต่ละประเภทในลักษณะที่แตกต่างกัน มาบ้างเช่นกัน

โดยเงินได้ที่ได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ คือให้สิทธิแก่ผู้เสียภาษีเลือกเสียภาษีตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้ว โดยไม่ต้องนำเงินได้เหล่านั้นมารวมคำนวณภาษีตอนสิ้นปีอีก (Final Tax) นั้น ส่วนใหญ่เป็นเงินได้จากทุน (capital income) เช่น เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 (ดอกเบี้ย เงินปันผล) บางกรณี , เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์บางกรณี เป็นต้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันประมวลรัษฎากรมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับเงินได้จากทุน (capital income) โดยการเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าเงินได้ที่ทั่วไปอยู่บ้างเช่นกัน แต่ยังไม่ได้ให้สิทธิดังกล่าวเป็นการทั่วไปกับเงินได้จากทุน (capital income) ทุกชนิด ซึ่งยังไม่เพียงพอเพราะเงินได้จากทุน (capital income) มีความยืดหยุ่นสูง สามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย จึงควรจัดรูปแบบให้เงินได้จากทุนทุกชนิดถูกเก็บภาษีในอัตราเดียวกันและเป็นอัตราต่ำเป็นการทั่วไป ไม่ใช่ให้สิทธิเก็บภาษีในอัตราต่ำเฉพาะเงินได้จากทุนแค่บางกรณีเหมือนดังเช่นที่เป็นอยู่ เพื่อเป็นการให้ความสำคัญกับปัญหาการเคลื่อนย้ายทุน (Capital Flight) ในโลกยุคปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น เหมือนอย่างเช่นประเทศในกลุ่มนอร์ดิก (Nordic countries) ให้ความสำคัญและคิดค้นระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) ขึ้นมา

4.2.2 รูปแบบการจัดเก็บภาษีจากเงินได้จากทุนและเงินได้จากแรงงานตามประมวลรัษฎากรของไทย

หากพิจารณารูปแบบการจัดเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรของไทย โดยใช้มุมมองแบบระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) ของประเทศในกลุ่มนอร์ดิก (Nordic countries) ที่มีการแยกเงินได้จากทุน (capital income) และเงินได้จากแรงงาน (labor income) ออกจากกันอย่างชัดเจน และเก็บภาษีในอัตราต่างกัน ในการพิจารณานั้น

จะเห็นได้ว่าประมวลรัษฎากรของไทยได้มีการแยกเงินได้ออกเป็น 8 ประเภท อย่างชัดเจน เพียงแต่ไม่ได้บัญญัติจัดหมวดหมู่เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ว่าเงินได้ชนิดใดเป็นเงินได้จากทุน

(capital income) และเงินได้ชนิดใดเป็นเงินได้จากแรงงาน(labor income) เหมือนอย่างเช่น ระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) เท่านั้น

โดยหากพิจารณาจากลักษณะเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทตามประมวลรัษฎากร อาจพอเทียบเคียงจัดหมวดหมู่เป็น 2 ประเภทเงินได้ ตามระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) ดังนี้

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 (ค่าแห่งกู๊ดวิลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น) , เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 (ดอกเบี้ย เงินปันผล ฯลฯ) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 (เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน ฯลฯ) และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 (เฉพาะกรณีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์) ตามประมวลรัษฎากรของไทย เป็นเงินได้จากทุน (capital income) ในระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax)

ส่วนเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 (เงินได้เนื่องจากการจ้างงาน) ตามประมวลรัษฎากรนั้น ถือเป็นเงินได้จากแรงงาน (labor income) ในระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) อย่างชัดเจน นอกจากนี้เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 เฉพาะส่วนเงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งที่ทำ เช่น ค่านายหน้า เบี้ยประชุม เป็นต้น ก็น่าจะอยู่ในความหมายของเงินได้จากแรงงาน (labor income) ด้วย

แต่มีเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากรบางประเภท ได้แก่ เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 (เฉพาะส่วนเงินได้เนื่องจากการรับทำงานให้) , เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 (เงินได้จากวิชาชีพอิสระ) , เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 (เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญเอง ฯลฯ) และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 (เงินได้จากการธุรกิจ และอื่นๆ) นอกจากที่ระบุไว้ในเงินได้ประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7) ที่ยังมีความคาบเกี่ยวว่าจะถือเป็นเงินได้จากทุน (capital income) หรือเงินได้จากแรงงาน (labor income) ในระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) กันแน่ เนื่องจากเงินได้ดังกล่าวอยู่ในลักษณะของเงินได้จากธุรกิจหรือการประกอบอาชีพอิสระของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้เป็นลูกจ้าง ที่เรียกว่า Business Income ซึ่งโดยลักษณะของเงินได้ชนิดนี้ จะประกอบด้วยเงินได้ 2 ส่วน ได้แก่ เงินได้ที่เป็นค่าจ้าง ค่าแรง ของผู้ประกอบการส่วนหนึ่ง อันถือได้ว่าเป็นเงินได้จากแรงงาน (labor income) และเป็นเงินได้ที่เป็นผลตอบแทนจากการที่ผู้ประกอบการนำเงินมาลงทุนในกิจการของตนส่วนหนึ่ง อันถือได้ว่าเป็นเงินได้จากทุน (capital income)

ซึ่งเงินได้ประเภท Business Income นี้ ประเทศในกลุ่มนอร์ดิก (Nordic countries) ด้วยกันเอง ก็ยังมีความแตกต่างในการแบ่งแยกว่าเงินได้ส่วนใดเป็นเงินได้จากทุน (capital

income) และส่วนใดเงินได้จากแรงงาน (labor income) เช่นกัน โดยประเทศในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีหลักเกณฑ์พิเศษในการแบ่งส่วนเงินได้ดังกล่าวว่าถือเป็นเงินได้จากแรงงาน (labor income) ที่ต้องเสียภาษีอัตราก้าวหน้าจำนวนเท่าใด และเป็นเงินได้จากทุน (capital income) ที่ต้องเสียภาษีอัตราคงที่เท่าใด

ดังนั้น ในส่วนของเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 (เฉพาะส่วนเงินได้เนื่องจากการรับทำงานให้) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 (เงินได้จากวิชาชีพอิสระ) เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 (เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญเอง ฯลฯ) และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 (เงินได้จากการธุรกิจ และอื่นๆ นอกจากที่ระบุไว้ในเงินได้ประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7) ตามประมวลรัษฎากรของไทย ซึ่งอยู่ในลักษณะของเงินได้จากธุรกิจหรือการประกอบอาชีพอิสระของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้เป็นลูกจ้างที่เรียกว่า Business Income นั้น กฎหมายภาษีของไทยยังไม่ีหลักเกณฑ์พิเศษในการแบ่งส่วนเงินได้ดังกล่าวว่าถือเป็นเงินได้จากแรงงาน (labor income) และเป็นเงินได้จากทุน (capital income) เท่าใด แต่ยังคงถือเป็นเงินได้รวมก้อนเดียว ที่ต้องนำไปคำนวณภาษีตามอัตราก้าวหน้าเหมือนอย่างเช่นเงินได้จากแรงงาน (labor income)

ส่วนเรื่องอัตราภาษีของเงินได้แต่ละประเภคนั้น โดยหลักประมวลรัษฎากรของไทยเก็บภาษีเงินได้จากเงินได้แต่ละประเภทในอัตราเดียวกัน โดยใช้อัตราก้าวหน้า แต่ก็มีข้อยกเว้นบางกรณีที่กฎหมายให้สิทธิผู้เสียภาษีเลือกเสียภาษีเงินได้บางประเภทตามจำนวนที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายไว้ ไม่นำมารวมคำนวณกับเงินได้ประเภทอื่นเพื่อคำนวณภาษีตามปกติ (Final Tax) เป็นการเก็บภาษีตามอัตราคงที่ ตัวอย่างเช่น

- เลือกเสียภาษี อัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ก) กรณี ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงินที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ดอกเบี้ยที่ได้จากสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก

- เลือกเสียภาษี อัตราร้อยละ 10 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ข) กรณีที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

- เลือกลีดยภาษี อัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ตาม มาตรา 40 (4) (ซ) กรณี ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้นกู้ พันธบัตร หรือตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

- เลือกลีดยภาษีตามที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50(5) และภาษีธุรกิจเฉพาะที่เสียไว้แล้ว โดยไม่ต้องนำเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ภายใน 5 ปี นับแต่วันได้มา ตามมาตรา 4(6) แห่งพระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 342) พ.ศ.2541 ไปรวมคำนวณภาษีเงินได้อีก แต่ต้องแสดงรายละเอียดการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามแบบและภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงินได้ดังกล่าวไม่ขอรับเงินภาษีที่ถูกหักไว้ในวันคืน หรือไม่ขอเครดิตเงินภาษีที่ถูกหักไว้ในวันไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (พระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 376) พ.ศ.2544)

- เลือกลีดยภาษี อัตราร้อยละ 20 ของราคาขาย ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ตาม มาตรา 40 (8) ที่ได้รับจากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก จากการให้โดยเสน่หา หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร

- เลือกลีดยภาษี อัตราร้อยละ 10 ของเงินได้ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกันกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินส่วนแบ่งของกำไรจากกองทุนรวมตามที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ที่ผู้มีเงินได้ซึ่งอยู่ในประเทศไทยได้รับ (พระราชกฤษฎีกาฯ (ฉบับที่ 262) พ.ศ. 2536)

- เลือกไม่นำเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน ซึ่งได้คำนวณจ่ายจากระยะเวลาที่ทำงานและได้จ่ายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด มารวมคำนวณภาษีตามปกติ และอาจแยกคำนวณต่างหากตามวิธีการที่กำหนดได้

จากตัวอย่างการให้ผู้เสียภาษีมียกสิทธิเลือกลีดยภาษีตามที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แล้ว (Final Tax) ข้างต้น จะเห็นได้ว่าเงินได้ที่ได้สิทธิดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นเงินได้จากทุน (capital income) อันแสดงให้เห็นว่าประมวลรัษฎากรปฏิบัติกับเงินได้ประเภทเงินได้จากทุน (capital income) เป็นพิเศษอยู่เช่นกัน แต่ยังไม่ถือว่าให้สิทธิเป็นการทั่วไปกับเงินได้จากทุน (capital income) ทุกประเภท คือ ให้สิทธิเฉพาะเงินได้ประเภทที่ 4 และประเภทที่ 8 เฉพาะเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ในบางกรณีเท่านั้น ซึ่งในเงินได้ประเภทที่ 4 ด้วยกันเอง ก็มีเงินได้บางชนิดบางกรณีเท่านั้นที่กฎหมายให้สิทธิเลือกตั้งกล่าว โดยเงินได้จากทุนประเภทอื่น ได้แก่ เงินได้พึง

ประเมินประเภทที่ 3 (ค่าแห่งภูตวิธล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น) , เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 (เฉพาะกรณีที่ไม่ให้สิทธิเลือกเสียภาษีตามที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้) , เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 (เงินได้จากการทำให้เช่าทรัพย์สิน การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน ฯลฯ) และเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 (เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์กรณีอื่นๆ ที่ไม่ได้รับสิทธิให้ถือภาษีหัก ณ ที่จ่ายเป็นภาษีสุดท้าย) เหล่านี้ยังถูกเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าอยู่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) ยังถือว่าประมวลรัษฎากรของไทยให้ความสำคัญหรือให้การปฏิบัติเป็นพิเศษกับเงินได้จากทุน (capital income) น้อยอยู่มาก

และแม้มีการปฏิบัติเป็นพิเศษกับเงินได้จากทุน (capital income) บางกรณีอยู่บ้าง แต่อัตราภาษีที่ใช้หักภาษี ณ ที่จ่าย อันผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือกเสียภาษีได้ตามนั้น (Final Tax) ก็ยังไม่ใช่อัตราภาษีที่เท่ากับอัตราขั้นต่ำสุดที่ใช้คิดคำนวณภาษีสำหรับเงินได้จากแรงงาน (labor income) (อัตราภาษีก้าวหน้าขั้นต่ำสุดของไทยในปัจจุบัน = 10%) และยังไม่ใช่อัตราคงที่อัตราเดียวที่ใช้กับเงินได้จากทุน (capital income) ทุกชนิดแต่อย่างใด คือ ยังมีความลึกลับเรื่องอัตราภาษีระหว่างเงินได้ต่างชนิดกันนั่นเอง ซึ่งยังต่างกับหลักการของระบบภาษีเงินได้แบบแยกเงินได้เป็น 2 ประเภท (Dual Income Tax) ที่เก็บภาษีจากเงินได้จากทุน (capital income) ในอัตราคงที่และเท่ากับอัตราขั้นต่ำสุดของเงินได้จากแรงงาน (labor income) นั่นเอง